

Na osnovu člana 315. tačka 3. Ustava Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, Predsedništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, izdaje

**UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O RATIFIKACIJI
KONVENCIJE MEĐUNARODNE
ORGANIZACIJE RADA BROJ 155 O ZAŠTITI NA
RADU, ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI I RADNOJ
SREDINI**

Prolašava se Zakon o ratifikaciji Konvencije Međunarodne organizacije rada broj 155 o zaštiti na radu, zdravstvenoj zaštiti i radnoj sredini, koji je usvojila Skupština SFRJ, na sednici Veća republika i pokrajina od 15. maja 1987. godine i na sednici Saveznog veća 25. juna 1987. godine.

PR br. 705
25. juna 1987. godine
Beograd

Predsednik Predsedništva SFRJ,
Lazar Mojsov, s. r.

Predsednik Skupštine SFRJ
dr Marjan Rožič, s. r.

**ZAKON
O RATIFIKACIJI KONVENCIJE
MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE
RADA BROJ 155 O ZAŠTITI NA
RADU, ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI I
RADNOJ SREDINI**

(Sl. list SFRJ - Međunarodni ugovori br. 7/87)

Osnovni tekst na snazi od 11/07/1987 , u primeni od 11/07/1987

Član 1.

Ratifikuje se Konvencija Međunarodne organizacije rada broj 155 o zaštiti na radu, zdravstvenoj zaštiti i radnoj sredini, usvojena na 67. zasedanju Generalne konferencije Međunarodne organizacije rada, 22. juna 1981. godine, u originalu na engleskom i

francuskom jeziku.

Član 2.

Tekst Konvencije u originalu na engleskom ^[1] i u prevodu na srpskohrvatskom jeziku glasi:

Konvencija 155

KONVENCIJA O ZAŠTITI NA RADU, ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI I RADNOJ SREDINI

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada,

Koju je u Ženevi sazvaio Administrativni savet Međunarodnog biroa rada i koja se sastala na 67. zasedanju 3. juna 1981. godine,

Pošto je odlučila da usvoji određene predloge o zaštiti na radu, zdravstvenoj zaštiti i radnoj sredini, što je 6. tačka dnevnog reda zasedanja i

Pošto je odlučila da ovi predlozi budu sačinjeni u formi međunarodne konvencije,

usvaja 22. juna 1981. godine sledeću konvenciju, pod nazivom Konvencija o zaštiti na radu i zdravstvenoj zaštiti, 1981.

I. OBLAST PRIMENE I DEFINICIJE

Član 1.

1. Ova konvencija primenjuje se na sve grane privredne delatnosti.
2. Članica koja ratifikuje ovu konvenciju može, posle konsultacija, u najranijoj mogućoj fazi, sa zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, da isključi iz svoje primene, delimično ili u celini, određene grane privredne delatnosti, kao što su pomorska plovidba ili ribarenje, u kojima se javljaju posebni problemi suštinskog karaktera.
3. Svaka članica koja ratifikuje ovu konvenciju treba u svom prvom izveštaju o primeni konvencije, koji podnosi na osnovu člana 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, da navede sve grane koje su isključene shodno stavu 2. ovog člana obrazlažući ta isključenja i opisujući mere koje su preduzete da se obezbedi odgovarajuća zaštita radnika u isključenim granama, a u kasnijim izveštajima treba da navede napredak postignut u cilju šire primene.

Član 2.

1. Ova konvencija primenjuje se na sve radnike u obuhvaćenim granama privredne

delatnosti.

2. Članica koja ratifikuje ovu konvenciju može, posle konsultacija, u najranijoj mogućoj fazi sa zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, da isključi iz svoje primene, delimično ili u celini, ograničene kategorije radnika u odnosu na koje postoje posebne teškoće.

3. Svaka članica koja ratifikuje ovu konvenciju treba u svom prvom izveštaju o primeni Konvencije, koji se podnosi da navede, na osnovu člana 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, sve ograničene kategorije radnika koje su isključene shodno stavu 2. ovog člana, obrazlažući to isključenje, a u kasnijim izveštajima treba da navede napredak postignut u cilju šire primene.

Član 3.

Za svrhe ove konvencije:

(a) izraz "grane privredne delatnosti" obuhvata sve grane u kojima su radnici zaposleni, uključujući i javne službe;

(b) izraz "radnici" obuhvata sva zaposlena lica, uključujući i državne službenike;

(c) izraz "radno mesto" obuhvata sva mesta na kojima je potrebno da radnici budu ili da dođu do njih zbog svog posla, a koja su pod direktnom ili indirektnom kontrolom poslodavaca;

(d) izraz "propisi" obuhvata sve odredbe kojima su nadležni organ, odnosno organi dali snagu zakona;

(e) izraz "zdravlje" u odnosu na rad, ne ukazuje samo na odsustvo bolesti, odnosno slabosti nego i na fizičke i mentalne elemente koji utiču na zdravlje, a koji su direktno povezani sa higijensko-tehničkom zaštitom na radu.

II. PRINCIPI NACIONALNE POLITIKE

Član 4.

1. Svaka članica treba, u skladu s nacionalnim uslovima i praksom i u konsultacijama sa najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika, da formuliše, sprovodi i periodično revidira jedinstvenu nacionalnu politiku o zaštiti na radu, zdravstvenoj zaštiti i radnoj sredini.

2. Cilj ove politike treba da bude sprečavanje nesreća na radu, profesionalnih oboljenja i ostalih povreda na radu koje su posledica rada ili koje su povezane sa radom ili se dešavaju u toku rada, svodeći na najmanju moguću meru, koliko je to izvodljivo, uzroke opasnosti u radnoj sredini.

Član 5.

Politika iz člana 4. ove konvencije treba da vodi računa o sledećim glavnim aktivnostima ako one utiču na sigurnost i zdravlje na radu i na radnu sredinu:

- (a) projektovanje, testiranje, izbor, zamena, instalisanje, aranžiranje, korišćenje i održavanje materijalnih elemenata rada (radna mesta, radna sredina, alat, mašine i oprema, hemijske, fizičke i biološke supstance i agensi, procesi rada);
- (b) odnosi između materijalnih elemenata rada i lica koja obavljaju ili kontrolišu taj rad i prilagođavanje mašina, opreme, radnog vremena, organizacije rada i radnih procesa fizičkim i mentalnim sposobnostima radnika;
- (c) osposobljavanje, uključujući i potrebnu obuku, kvalifikacija i motivacija zainteresovanih lica, u ovom ili onom svojstvu, za postizanje odgovarajućeg nivoa zaštite na radu i zdravstvene zaštite;
- (d) komuniciranje i saradnja na nivou radne grupe i preduzeća, kao i na svim drugim odgovarajućim nivoima do nacionalnog nivoa, uključujući i taj nivo;
- (e) zaštita radnika i njihovih predstavnika od disciplinskih mera zbog akcija koje su oni na odgovarajući način preduzeli u skladu sa politikom iz člana 4. ove konvencije.

Član 6.

Pri formulisanju politike iz [člana 4.](#) ove konvencije treba naznačiti odnosne funkcije i odgovornosti javnih organa vlasti, poslodavaca, radnika i ostalih tela, odnosno lica zainteresovanih za zaštitu na radu, zdravstvenu zaštitu i radnu sredinu, vodeći računa i o komplementarnom karakteru tih odgovornosti i nacionalnim uslovima i praksi.

Član 7.

Stanje zaštite na radu, zdravstvene zaštite i radne sredine treba revidirati u odgovarajućim intervalima, celovito ili u određenim oblastima, da bi se uočili najkrupniji problemi, razviju efikasni metodi za njihovo rešavanje, utvrde prioriteti za akcije i ocene rezultati.

III. AKCIJA NA NACIONALNOM PLANU

Član 8.

Svaka članica treba, zakonom, odnosno propisom ili na bilo koji drugi način, koji je saglasan sa nacionalnim uslovima i praksom i u konsultacijama sa zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, da preduzima mere koje mogu biti potrebne za

primenu [člana 4.](#) ove konvencije.

Član 9.

1. Primenu zakona i propisa o zaštiti na radu, zdravstvenoj zaštiti i radnoj sredini treba obezbediti odgovarajućim i pogodnim sistemom inspekcije.

2. U sistemu kontrole treba predvideti odgovarajuće kazne za kršenje zakona i propisa.

Član 10.

Treba preduzeti mere za usmeravanje poslodavaca i radnika da bi im se pomoglo u ispunjavanju zakonskih obaveza.

Član 11.

Da bi se sprovodila u delo politika iz [člana 4.](#) ove konvencije, nadležni organ, odnosno organi treba da obezbede progresivno obavljanje sledećih zadataka:

- (a) utvrđivanje, kad to karakter i stepen opasnosti zahtevaju, uslova projektovanja gradnje i situacionog plana preduzeća, početak njihovog rada, glavne izmene koje utiču na njih i promene u njihovoj nameni, bezbednost tehničke opreme koja se koristi na radu, kao i primenu postupka koje su utvrdili nadležni organi;
- (b) određivanje radnih procesa, supstancija i agenasa izlaganje kojima treba da bude zabranjeno, ograničeno ili uslovljeno odobrenjem, odnosno kontrolom nadležnog organa, odnosno nadležnih organa; treba uzeti u obzir i opasnost po zdravlje koja je posledica istovremenog izlaganja nekolikim supstancijama ili agensima;
- (c) utvrđivanje i primena postupka za prijavljivanje nesreća na radu i profesionalnih oboljenja od strane poslodavaca i, gde to odgovara, ustanova osiguranja i ostalih direktno zainteresovanih, kao i izrada godišnjih statistika o nesrećama na radu i profesionalnim oboljenjima;
- (d) sprovođenje anketa tamo gde su nesreće na radu, profesionalna oboljenja i ostale povrede do kojih dođe u toku rada ili u vezi sa radom najverovatnije posledica teške situacije;
- (e) objavljivanje, svake godine, informacija o merama koje su preduzete saglasno politici iz [člana 4.](#) ove konvencije i o nesrećama na radu, profesionalnim oboljenjima i svim drugim povredama do kojih dođe u toku rada ili u vezi sa radom;
- (f) uvođenje, odnosno razvoj, u skladu sa nacionalnim uslovima i mogućnostima, sistema istraživanja hemijskih, fizičkih ili bioloških agenasa sa stanovišta opasnosti za zdravlje radnika.

Član 12.

Treba preduzeti mere, u skladu sa nacionalnim zakonom i praksom, kojima bi se obezbedilo da se oni koji projektuju, proizvode, uvoze, obezbeđuju ili prenose mašine, opremu ili supstancije za profesionalne svrhe:

- (a) uvere da, ako je to izvodljivo, mašine, oprema ili supstancije ne predstavljaju opasnost za bezbednost i zdravlje onih koji ih pravilno koriste;
- (b) da stave na raspolaganje informacije o pravilnom instalisanju i korišćenju mašina i opreme i pravilnom korišćenju supstancija i informacije o opasnostima koje predstavljaju mašine i oprema i opasnim svojstvima hemijskih supstancija i fizičkih i bioloških agenasa ili proizvoda, kao i uputstva o tome kako izbeći poznate opasnosti;
- (c) da proučavaju i istražuju ili na neki drugi način prate naučna i tehnička znanja potrebna da bi se ispunili uslovi iz podstavova (a) i (b) ovog člana.

Član 13.

Radnik koji je napustio radno mesto kad ima opravdan razlog da veruje da postoji neposredna i ozbiljna opasnost za njegov život, odnosno zdravlje treba da bude zaštićen od neopravdanih posledica u skladu sa nacionalnim uslovima i praksom.

Član 14.

Treba preduzeti mere, na način koji odgovara nacionalnim uslovima i praksi, kako bi se podsticalo uključivanje pitanja zaštite na radu, zdravstvene zaštite i radne sredine na svim nivoima obrazovanja i obuke, uključujući i više tehničko, medicinsko i stručno obrazovanje, na način koji zadovoljava potrebe svih radnika za obukom.

Član 15.

1. Da bi se obezbedila povezanost politike iz [člana 4.](#) ove konvencije i mera za njenu primenu, svaka članica treba, posle konsultacija, u najranijoj mogućoj fazi, sa najrepresentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika i sa drugim ustanovama, zavisno od slučaja, da preduzima mere koje odgovaraju nacionalnim uslovima i praksi kako bi se obezbedila potrebna koordinacija između raznih organa i tela zaduženih za primenu drugog i trećeg dela ove konvencije.

2. Kad god to okolnosti zahtevaju i nacionalni uslovi i praksa dozvoljavaju, ove mere treba da obuhvate i osnivanje jednog centralnog organa.

IV. MERE NA NIVOU PREDUZEĆA

Član 16.

1. Od poslodavaca treba zahtevati da obezbede, koliko je to izvodljivo, da radna mesta, mašine, oprema i procesi pod njihovom kontrolom budu bezbedni i bez opasnosti za zdravlje.
2. Od poslodavaca treba zahtevati da obezbede, koliko je to izvodljivo, da hemijske, fizičke i biološke supstancije i agensi koji su pod njihovom kontrolom budu bez opasnosti za zdravlje kad se preduzmu određene mere zaštite.
3. Od poslodavaca treba zahtevati da obezbede, gde je to potrebno, odgovarajuću zaštitnu odeću i opremu da bi se predupredile, koliko je to razumno i izvodljivo, opasnosti od nesreća ili štetne posledice po zdravlje.

Član 17.

Kad god dva ili više preduzeća obavljaju poslove istovremeno na jednom radnom mestu ona treba da saraduju na primeni odredaba ove konvencije.

Član 18.

Od poslodavaca treba zahtevati da predvide, gde god je to potrebno, mere za rešavanje bitnih slučajeva i nesreća, uključujući i odgovarajuće aranžmane za pružanje pravne pomoći.

Član 19.

Na nivou preduzeća treba preduzeti mere:

- (a) da radnici, u toku obavljanja svog rada, saraduju na ispunjavanju obaveza koje ima njihov poslodavac;
- (b) da predstavnici radnika u preduzećima saraduju sa poslodavcem u oblasti zaštite na radu i zdravstvene zaštite;
- (c) da se predstavnicima radnika u preduzeću daju odgovarajuće informacije o merama koje je preuzeo poslodavac da obezbedi njihovu zaštitu na radu i zdravstvenu zaštitu i da mogu da konsultuju svoje predstavničke organizacije o tim informacijama, pod uslovom da ne otkrivaju poslovne tajne;
- (d) da se radnicima i njihovim predstavnicima u preduzeću obezbedi odgovarajuća obuka u oblasti zaštite na radu i zdravstvene zaštite;
- (e) da se radnicima ili njihovim predstavnicima i, zavisno od slučaja, njihovim predstavničkim organizacijama u preduzeću omogući, u skladu sa nacionalnim zakonima i praksom, da razmotre sve aspekte zaštite na radu povezane sa njihovim radom, kao i da ih poslodavac konsultuje o tim pitanjima; za tu svrhu mogu se, uz zajednički

sporazum, u preduzeće dovesti spoljni tehnički savetnici;

(f) da radnik odmah prijavi svom neposrednom pretpostavljenom svaku situaciju za koju ima objektivnih razloga da veruje da predstavlja neposrednu i ozbiljnu opasnost za njegov život ili zdravlje; dok poslodavac ne preduzme mere da se to ispravi, ako je potrebno, on ne može da zahteva od radnika da se vrate na mesto rada ako i dalje postoji stalna neposredna i ozbiljna opasnost za život ili zdravlje.

Član 20.

Saradnja između poslodavaca i radnika, odnosno njihovih predstavnika u preduzeću treba da predstavlja osnovni element organizacionih i ostalih mera preduzetih shodno čl. [16. do 19.](#) ove konvencije.

Član 21.

Mere zaštite na radu i zdravstvene zaštite ne treba da povlače nikakve troškove za radnike.

V. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 22.

Ovom konvencijom se ne revidira ni jedna međunarodna konvencija ili preporuka o radu.

Član 23.

Formalna ratifikacija ove konvencije dostavlja se generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada radi registracije.

Član 24.

1. Ova konvencija obavezuje samo one članice Međunarodne organizacije rada čiju je ratifikaciju registrovao generalni direktor.
2. Konvencija stupa na snagu 12 meseci od datuma kad je generalni direktor registrovao ratifikacije dve članice.
3. Posle toga, ova konvencija stupa na snagu, za svaku članicu, 12 meseci od datuma registrovanja njene ratifikacije.

Član 25.

1. Članica koja je ratifikovala ovu konvenciju može da je otkáže po isteku deset godina od datuma kad je prvi put stupila na snagu, aktom koji se dostavlja generalnom direktoru Međunarodnog biroa rada radi registracije. To otkazivanje

stupa na snagu po isteku jedne godine od datuma registracije Konvencije.

2. Svaka članica koja je ratifikovala ovu konvenciju i koja u toku godine koja sledi posle isteka perioda od deset godina pomenutog u prethodnom stavu ne iskoristi pravo na otkazivanje predviđeno ovim članom, biće obavezna za sledeći period od deset godina, a posle toga može da otkáže ovu konvenciju po isteku svakog desetogodišnjeg perioda pod uslovima predviđenim ovim članom.

Član 26.

1. Generalni direktor Međunarodnog biroa rada treba da obavesti sve članice Međunarodne organizacije rada o registrovanju svih ratifikacija i otkazivanja koje su mu dostavile članice Organizacije.

2. Kad bude obavestavao članice Organizacije o registrovanju druge ratifikacije koja mu je dostavljena, generalni direktor će skrenuti pažnju članicama organizacije na datum stupanja Konvencije na snagu.

Član 27.

Generalni direktor Međunarodnog biroa rada dostavlja generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, radi registracije, u skladu sa članom 102. Povelje Ujedinjenih nacija sve podatke o svim ratifikacijama i otkazivanjima koje je on registrovao u skladu sa odredbama prethodnih članova.

Član 28.

Kad to bude smatrao potrebnim, Administrativni savet Međunarodnog biroa rada će podneti Generalnoj konferenciji izveštaj o primeni ove konvencije i razmotriće da li je poželjno da se na dnevni red Konferencije stavi pitanje njene celovite ili delimične revizije.

Član 29.

1. Ako Konferencija usvoji novu konvenciju kojom se revidira ova konvencija, u celini ili delimično, onda, ukoliko se novom konvencijom drugačije ne predviđa:

(a) ratifikovanje nove konvencije kojom se vrši revizija povlači ipso jure neposredno otkazivanje ove konvencije, bez obzira na odredbe [člana 25](#), ako i kada nova konvencija kojom se vrši revizija stupi na snagu;

(b) od datuma stupanja na snagu nove konvencije kojom se vrši revizija, ova konvencija prestaje da bude otvorena članicama za ratifikaciju.

2. Ova konvencija u svakom slučaju ostaje na snazi u svom sadašnjem obliku i sadržaju za one članice koje su je ratifikovale ali nisu ratifikovale konvenciju kojom se vrši revizija.

Član 30.

Engleska i francuska verzija teksta ove konvencije podjednako su punovažne.

Predsjednik Konferencije,

Alioune Diagne, s. r.

Generalni direktor Međunarodnog biroa rada,

Francis Blanchard, s. r.

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom listu SFRJ - Međunarodni ugovori".

NAPOMENA EKSPERT-a:

^[1] Tekst na engleskom jeziku nije prikazan.